



۲۰۱۳/۰۷/۰۸

داکتر عبدالرحمن زماني

په آزاد سرحد کې د مومندو مبارزې (بولسمه برخه) دمومندو غزاگانې د ولسي شاعرانو په اشعارو کې

دخاپين او ناوگي غزا
(عبدالستعان)

په سـرو وینو د خپل دین ټول لاله رنگ یو
بناسته حورو د جنت سره هم څنگ یو
دا عزت مونږ لره بس دئ خوش آهنگ یو
که خپل ځان مو قربان نه کړو بیو بی ننگ یو
په شنو سترگو د فرنگ تیر د خدنگ یو
انتظار د حورو ته بس څه دلنگ یو
دغیرت شمشیر په لاس په چنگ تفنگ یو
په رضا درب فرنگ سره په چنگ یو
همیشه غزا کوي فیروز رنگ یو
په حرمت د پاک رسول بیا فاتح چنگ یو
روحاني بیان قاري کړي ظفر چنگ یو

شهادت موندنه له ظلمه د فرنگ یو
په آرمان سره ژړا پسه مونږ مه کاندئ
داوېا (۷۰) تنو خپلو شفاعت کـرو
دوطن گیل په ننگ او په غیرت شي
پاڅی ورونـو پښتنو ځان قربان کړئ
حورو تاج درته نیولي پاس په سر دي
مونږ به هله پسه غزا کې بریالي شو
هزار ځله اقبال مند بختیار ظفر یو
چې سر خیل مو باباجي صاحب غازي دئ
یا الله نصرت فتح مو نصیب کړي
دغازي شهید عمر خان کوداخیل(۱)نه

دغازيانو د شهادت خبرې
(سیال مومند)

دپښتنو غـزایانو توري او همت خبرې
دځاور چيني دسـر فتح نصرت خبرې
دگنداو جنگ کـي دغازيانو شهادت خبرې
دانگریز وکـره راته هغه د شکستخبرې
راته کوه دحبیب نور(۲) دشجاعت خبرې
د دواجان او اکبري غورځنگ صفت خبرې
شوشهیدان عمر، خان جان(۳) ورونو عبرت خبرې
راته کوه حاجي ميا جان(۴) غازي جرات خبرې
دپردو بـډو او بدنـامی درشوت خبرې
سـیاله کـوه راته مدام دا دعزت خبرې

صاحبـه وکـره دغزا او شهادت خبرې
دکـريې جنگ او دخاپين او نحقی دجگړو
غازيانو سره چې کـره کاسونه د غلیم په وینو
توپک وسلې چـي پښتنو ورنه ولجه کړي ټولي
دقام دپاره چـي ددار اسه وځـريده
چې تـري لاره او ددښمن په وینو يې ځان خروب که
چې دانگریز په لښکر گډ شو دنرانو په شان
چې دپیرنگ په فوځ ورغی دباز په څیرې
خاوند دي وساتي په نوم پښتون د توره ځني
ټول پښتانه به يې دزره په غورو واورې مدام

دمومندو د۱۹۳۳ کال غزا
(ولسي شاعر وزیر)

همیشه به يـي کول پـري چپاوونه
پـري کول به يـي د توپکو گـذارونه

دمومندو دغزا کوم بیان
پښور کـي دي تنگ کـري پیرنگیان

د پاڼو شمیره: له ۱ تر ۵

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دليکنې دليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکې په څير و لولئ

پیرنگې شـو ناعلاجـه زما وروره
دپاټـنو رسالـو سره وگوره
خبر نه وو دا کافر ددین له زوره
ترې مردار یې کرل بی شماره گوره گان

اروان شـو پـسې دوی ترلې لام
ویلې خـمه قـتـلومـه خاص و عام
شـو راجـمـع ورته ټول مومند تمام
ورنه پاټـي شول بیـشماره دیر مالونه

مومندانو وکړ عرض په صاحبانو
غزا فرض ده په تمامو مسلمانو
هر طرف نارې سوري شوي د غازیانو
ملا بسـتـه ورپسې لاره صاحبانو
ترنگزو حاجي صاحب لکه شاهین
پیرنگې یې ورتگ کړې په خپل ژوند
دغـزا دئ خلقه داسې عجب خوند
خدای به ورکړي د جنت حـوري غلمان

دبـسـمني شـوه راپه غـزاره زورآور
میراټـه ده پاټي شوي له سروره
هر سـري ورباندي تیر وو له خپل سره
په دعا یې پـسې پورته کړل لاسـونه
پـري غـوټي به یې کولې وار په وار
دیر یې گرو ترینه په هغه خای مردار
هر شهید ته به رب ورکړي خپل دیدار
په جنت کـسي رنگارنگ دي نعمتونه

چکنور ملا صاحب غازي بهادر دئ
ملا بسته روان په سر کې د لښکر دئ
هم ملا دئ هم غازي دئ هم زره ور دئ
رب دئ وکـاندي له ده سره احسان

چي په څنگ یې اچولي د ننگ توره
په کفارو باندي ده کړه مور بوره
کوکوزي وو ورسـره واره لالپوره
اوس دده په حق کې دیر کوم سوالونه

کندهاري(۵) دي مړني په حق د جنگ کې
اچولي هر سري توره په څنگ کې
دیر کفار یې کړو برهه په یوه درنگ کې
جنگ یې وکړ پکښې دیر شو شهیدان
خویزي که بابازي که حلیم زي دي
کوکوزي که مامازي که ابـازي دي
ترکزي که اتمانزي که بارکزي دي
پوزه یې کینـوده د ټول افغانستان
دباچا صاحب معلوم شو ورته زور
فقیرانو مـونـره وسولو په اور
پیرنگې وکړو امیر صاحب ته شور
رانه منع کړه دانور مسلمانان
اوس گـردش دزمانـي شو په بل پیر
ستا په زړه کې د غزا ارمان وو دیر
عاقبت به شـي د ځمکي لاندې زیر
خیر دخدايه مدام غوارم دایمان

ټول له مخې پسي وواته له واره
وغزا پسي روان شو خدای دپاره
غونډه غونډه کمپني به یې کړه برباده
دیر یې غوڅ کړل د کافرو نه سرونه
وارو کړي دئ په دین باندي غیرت
رب دي ورکاندي واره تـه جنت
زه کومه د تمام مومند صفت
پـیـنـور کې پیرنگي کوي وپرونه
په لندن کې یې کمپني(۶) وژروله
خدای دپاره رانه لاس واخـله ماسله(۷)
عریضي یـي پورته لاري تر کابل
په انگریز باندي یې وکړل څه کارونه
شو گذار پـري د اجل غشي تاوگیر
شهادت دي په نصیب کړي رب وزیر
رامدد شي د بغداد کامله پیره
ددنیانه پوره کیـري کارونه

دارنوی د ۱۹۱۹ کال غزا(۸) (تور طالب)

غزا د ارنوي وه
د شنو توپو رلی وه
ساپي پري رژپدل لکه گلونه د نمبر
ټول وو له سره تیر

د پاڼو شمیره: له ۲ تر ۵

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته راښوولې. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنيزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په خیر و لولئ

غزا وه په كفارو
غور بنه كېږدئ هوبنيارو
د ټول ساپي سالار و د كونړ مير زمان خان
جبين يي و روښان

جبين يي د نرگس وه
بدن يي د طاوس وه
ورپسې تمام اولس و هر غازي لکه پټنگ و
اسلام د كفر جنگ و

اوه كسه باداران شوو
جنت له ځي روان شوو
جنت له ځي روان شوو حوري تلي ترېنه چاپېر
ټول وو له سره ټېر

جنت كې يي دېرې شوي
د گلو منجرې شوي
له قار يي سترگې سري شوي "حيدر" وويل ولاړئ چېرته
ساپور ورځئ پرې بېرته

وباسئ پسي توري
پيالي گرځوي حوري
خان مړ كړه كه تربور يي چې لار نه شي له ميدانه
بنكاره دي كړه مېرانه

بنكاره زلمي د جنگ شو
ستانه بېرته په ننگ شو
په سرو وينو كي رنگ شو اړناوى د دوى سولې وه
د شنو توپورلې وه

"حيدر" چاره په لاس
ورستون شو په اخلاص
وهل بي كوز او پاس په كفر گد و لکه شېر
ټول وو له سره ټېر

دې شېر يي وكړه توره
مور مه شه په ده بوره
بدن يي ډك له نوره آفرين شه په قتلان
مردار يي كرل سگان

مرچل كي "شهسوار" و
جنت ته اميدوار و

د پاڼو شمېره: له ۳ تر ۵

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته راښوولې. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکنې د ليکنيزې بني پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکې په ځير و لولئ

ملگری یې سردار و له گولویکه خولی وه
د شنو توپو ږلی وه

خزان راغی په گلو
شور گډ شو په بلبو
جنت د هغو خپل و

چې تمام یې کره پرې سپر
تول وو له سره تېر

جنت شه ترې قربان
ورځي "میر اعظم خان"
ورځي میر اعظم خان "لایق د حورو دی" گل مست"
د خدای په مینه مست

د خدای په مینه سپر شو
په مخکه باندې زېر شو
"جمروز" د خلکو هېر شو په کفارو یې حمله کره
ترې غوڅه یې کله کره

ترې غوڅې یې مری کړې
کفارو به زاری کړې
"بختیار" پسې خواری کړې د بیرغ مخکې لولی وه
د شنو توپو ږلی وه

پوځونو کې ایسار شو
چا ویل پاتې "شهسوار" شو
نظر پرې د سرکار شو ویل لایق د بهادری دی
خو زوی د زمري دی

اوچت یې کړ، ډولی کې
ورورئ یې په تادی کې
تېزابو په گولی کې چې پتی ورکړي درازه
شي طبع یې پرې سازه

چاپېر ترې حکیمان وو
خدمت ته په ښه شان وو
ولاړ په هر زمان وو ترې پرته لاندې نالی وه
د شنو توپو ږلی وه

د "تور طالب" بیان
ښکاره په درست جهان

د پاڼو شمیره: له ۴ تره

بادر "میر زمان خان" لره به ورکړي عزت ډېر
ټول وو له سره تېر

(نوربیا)

منابع او یادونې

۱. شهید عمر خان کوداخیل د ارواښاد میراجان سیال تره وو.
۲. حبیب نور د مومندو داتمانزو دقبیلې هغه غازي چې انگریز افسر یې په دفتر کې وژلي و او بیا په دار وځړول شو.
۳. عمر خان او خان جان د ارواښاد سیال مومند تر و نه د ۱۹۱۴م کال داقرب ډاک په غزا کې شهیدان شوی دي.
۴. حاجي میا جان د سیال صیب پلار دی .
۵. قوم
۶. دختیز هند هغې کمپنۍ ته اشاره دو چې په هندوستان کې یې دتجارت په نامه دانگریزانو مداخلې ته لاره پرانیستله .
۷. دکوداخیلو ماسل خان (محصل خان) غازي
۸. که څه هم دا غزا په چترال او ارنوی کې وه، خو پدې کې دغازي محصل خان د ځوي حاجي محمد امین کوداخیل په گډون د مومندو یوه لوی لښکر هم برخه اخیستې وه .

د پاڼو شمیره: له ۵ تر ۵

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته راښوولې. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلپکني د لیکنيزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په ځیر و لولئ